

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

ЧЕТВРТИ ОДДЕЛ

СЛУЧАЈ ЛОМБАРДО И ДРУГИ ПРОТИВ МАЛТА

(Број на жалба 7333/06)

ПРЕСУДА

СТРАЗБУР

24 април 2007 година

КОНЕЧНА

24/07/2007

Оваа пресуда станува конечна во условите утврдени во член 44 став 2 од Конвенцијата. Истата може да биде предмет на редакциски измени.

Во случајот Ломбардо и други против Малта,

Европскиот суд за човекови права (Четврт оддел), заседавајќи во совет составен од:

Николас Браца (Nicolas Bratza), *претседател*,
Г. БОНЕЛО (G. BONELLO),
К. ТРАЈА (K. TRAJA),
Л. ГАРЛИЦКИ (L. GARLICKI),
Л. МИЈОВИЌ (L. MIJOVIĆ),
Ј. ШИКУТА (J. ŠIKUTA),
П. ХИРВЕЛА (P. HIRVELÄ), *судии*, и
Т.Л. ЕРЛИ (T.L. EARLY), *секретар*,

расправајќи на затворена седница на 27 март 2007 година,
ја донесе следнава пресуда, усвоена на истиот датум:

ПОСТАПКА

1. Случајот е инициран со жалба (бр. 7333/06) против Република Малта поднесена до Судот според член 34 од Конвенцијата за заштита на човековите права и фундаменталните слободи („Конвенцијата“) од страна на четири државјани на Малта, г. М. Ломбардо (M. Lombardo), г. Ч. Бонело (C. Bonello), г. А. Дебоно (A. Debono) и г. Џ. Замит (J. Zammit) („жалители“) на 2 февруари 2006 година.

2. Жалителите беа застапувани од страна на г. Џ. Замит Мемпел (J. Zammit Maempel), адвокат во Валета (Малта). Владата на Малта („Владата“) беше застапувана од нејзиниот застапник, г. С. Камилери (S. Camilleri), Државен правобранител.

3. На 28 мај 2006 година, Судот одлучи за жалбата да ја извести Владата. Според одредбите од член 29 став 3 од Конвенцијата, Судот одлучи да ја испита основаноста на жалбата, како и нејзината прифатливост.

ФАКТИ

I. ФАКТИЧКА СОСТОЈБА

4. Жалителите, Марк Ломбардо (Mark Lombardo), Чарлс Бонело (Charles Bonello), Алфред Дебоно (Alfred Debono) и Џон Замитер (John Zammitare), државјани на Малта се родени во 1966, 1971, 1945 и 1963 година, соодветно, и живеат во Малта.

А. Историјат

5. Првите тројца жалители се советници во Локалниот совет на Фгура, избрани во име на Националистичката партија. Четвртиот жалител е уредник на весникот „*In-Nazzjon Taghna*“.

6. Во 2001 година се појави спор помеѓу централната власт на Малта и Локалниот совет на Фгура во врска со Проектот за патот Хомпеш (“Hompesch” Road Project) (во понатамошниот текст „ХРП“) во Фгура. Ова прашање беше изнесено пред домашните судови и даде повод за политичка дискусија во Локалниот совет.

7. На 24 мај 2001 година, за време на состанокот на Локалниот совет, жалителите поднесоа предлог за повикување на Советот да одржи јавна консултативна средба за ова прашање. Советот го отфрли предлогот.

8. На 26 јули 2001 година, градоначалникот на Фгура објави статија во весникот „*In-Nazzjon Taghna*“.

9. На 7 август 2001 година, првите тројца жалители објавија одговор на статијата во истиот весник. Извадок од статијата гласи:

„Локалниот совет на Фгура не ја консултира јавноста и го игнорира јавното мислење во врска со ова прашање.“

Б. Постапка пред Судот за прекршоци

10. На 26 ноември 2001 година, Локалниот совет на Фгура ги тужеше жалителите за клевета во својство на автори и уредник на статијата објавена на 7 август 2001 година. Тој наведе дека обвинетите приложиле специфични и недокажани факти со намера да се уништи или намали неговата репутација.

11. Жалителите го оспорија ова тврдење, наведувајќи дека статијата за која е поднесена тужбата е обичен коментар. Тие потврдија дека, иако предложиле да се одржи јавна средба, Локалниот совет не одржал јавна расправа во врска со ова прашање. Според мислењето на жалителите, напорите направени од страна на Советот за анализа на спорот не се еднакви на јавна расправа.

12. Со пресуда од 12 ноември 2002 година, Судот за прекршоци одлучи во полза на Локалниот совет и им нареди на жалителите во целост да платат 2.000 малтешки лири (околу 4.800 евра (ЕУР)) за морална штета.

13. Судот за прекршоци сметаше дека статијата за која се пожалиле била напишана во контекст на политички спор за кој исто така се зборувало во локалниот печат. Тој изјави дека имало недоразбирање помеѓу советниците за труд и Одделот за патишта. Советниците за труд предложија дека дел од патот Хомпеш треба да биде

еднонасочен. Сепак, според статијата, овој предлог беше отфрлен од страна на Одборот за контрола на сообраќај, Органот за јавен транспорт и Генералното здружение на трговци на мало и трговци. Првите тројца жалители, во својство на национални советници, сакаа да се обезбеди започнувањето на работата и побараа од советниците за труд да ги отстранат политичките ограничувања. На крајот, првите тројца жалители изјавиле дека Локалниот совет не ја консултирал јавноста и го игнорирал јавното мислење за ХРП.

14. Сепак, Судот за прекршоци утврди дека, како што е нагласено од страна на тужителот, биле преземени голем број мерки со цел да се достави проектот за надзор на јавноста.

15. Особено, министерот надлежен за патишта и директорот на Одделот за патишта јавно се произнеле за тоа дека во локалниот совет биле водени дискусии за ова прашање. Покрај тоа, не било вистина, како што се тврди од страна на жалителите, дека бил одбиен предлогот дел од патот Нompresch да се направи еднонасочен. Всушност, во соодветниот период, два од трите органи кои наводно го отфрлиле предлогот, сè уште не биле конституирани. Без оглед на тоа што Локалниот совет не бил обврзан да одржи јавна консултација, предметот бил изнесен на јавен состанок кој се одржал на 10 април 2001 година, организиран од страна на Советот. Исто така имаше јавна консултација откако започна самиот проект, како резултат на јавен состанок одржан во 1995 година. Бил ангажиран и „урбанист“ за да подготви извештај за предметниот пат. Урбаната политика за локалитетот била базирана на овој извештај и за да се зајакне дополнително оваа политика, во ноември 2000 година биле одржани јавни консултации.

16. Освен тоа, прашалникот бил локално дистрибуиран за да им даде можност на жителите да го искажат својот став во врска со ова прашање, а таква слична покана била изложена во изданието од јуни/јули 2001 година од официјалното објавување на Локалниот совет. На 11 јуни 2001 година, Локалниот совет организирал друг јавен состанок со повеќе органи, а на 24 јули 2001 година ги одобрил заклучоците од овој состанок.

17. Според мислењето на Судот за прекршоци, мора да постои јасна разлика помеѓу тврдењето на фактот на кој може да се заснова разумната забелешка и тврдењето кое било само злонамерна манипулација на фактите. Според судската пракса на Европскиот суд за човекови права, забелешката била оправдана само ако била правична и со добра волја. Така, таа можела да се заснова само на фактот дека е докажано точна. Сепак, во овој случај, наводните факти од страна на првите тројца жалители не се докажани. Од самиот почеток на судењето, било докажано дека се одржала јавна консултација.

18. Судот за прекршоци заклучил дека четвртиот жалител, како уредник на весникот, бил свесен за спорот и сметал дека забелешката на првите тројца жалители била оправдана. На крај, тој исто така се согласил да го објави одговорот од Локалниот совет за предметната статија.

В. Постапка пред Апелациониот суд

19. Жалителите се пожалиле до Апелациониот суд. Тие тврделе дека првостепениот суд направил погрешна проценка на фактите и погрешно го применил законот. Во секој случај, износот кој му се доделил на Локалниот совет како отштета бил прекумерен.

20. Со пресуда од 24 ноември 2003 година, Апелациониот суд го потврдил наодот на Судот за прекршоци дека објавувањето било клевета. Сепак, тој одлучил да се намали износот на отштета до 600 малтешки лири (околу 1.440 ЕУР).

21. Апелациониот суд потсети дека, бидејќи Локалниот совет е јавен орган, границите на прифатливи критики насочени кон неговите акти може да бидат пошироки. Сепак, судијата од првостепениот суд ги утврдува, проценува и оценува фактите и Апелациониот суд нема да се меша, освен ако оваа проценка е произволна или нелогична. Во конкретниот случај, врз основа на доказите кои се пред Апелациониот суд, тој утврди дека фактите наведени во објавувањето не ја одразуваат вистината.

Г. Постапка пред Граѓанскиот суд

22. На 13 јануари 2004 година жалителите поднеле уставна жалба до Граѓанскиот суд (Прва сала).

23. Тие потврдиле дека предметното објавување било легитимна критика на активноста на локалната власт која била дозволена во едно демократско општество. Така, обврската да се плати отштета наметната врз нив го повреди нивното право на слобода на изразување, како што е гарантирано со член 10 од Конвенцијата.

24. Жалителите сметале дека нивните изјави биле дел од нивната должност како избрани советници и дека тие имале право да ја информираат јавноста за работите од јавен интерес. Тие истакнале дека постапката за клевета не била покрената од страна на физичко лице, туку од локалниот совет и дека статијата за која се пожалиле ја критикувала локалната власт и нејзините административни постапки. Според тоа, не можат да се наметнат ограничувања на нивната слобода на изразување.

25. Во пресудата од 7 октомври 2004 година, Граѓанскиот суд ја отфрлил жалбата на жалителите.

26. Граѓанскиот суд забележа дека во согласност со судската пракса на Европскиот суд за човекови права, правото на слобода на изразување не е апсолутно. Конкретно, остварувањето на ова право ги повлекува со себе должностите и одговорностите кои беа особено важни кога станува збор за напаѓање на угледот на приватни лица и нарушување на правата на другите. Новинарите морале да дејствуваат совесно со цел да се обезбедат точни и веродостојни информации.

27. Граѓанскиот суд, исто така, ја истакна важноста на рамнотежата помеѓу правото на слобода на изразување и правото на репутација, чест и углед. Во конкретниот случај, немаше сомнеж дека мешањето со правото на жалителите на слобода на изразување имаше правна основа во Поглавје 248 од законодавството на Малта. Покрај тоа, тоа е пропорционално и неопходно во едно демократско општество заради заштита на правата на другите. Граѓанскиот суд особено упати на фактот дека износот на отштета бил намален и бил наметнат како резултат на граѓанските постапки.

Д. Постапка пред Уставниот суд

28. Жалителите се пожалиле до Уставниот суд.

29. Тие тврделе дека и Граѓанскиот суд не ја испитал основаноста на случајот. Бидејќи статијата за која се пожалиле содржела критики за локалната власт, мислењата изразени во неа треба да уживаат повисок степен на заштита. Покрај тоа, според жалителите, локалната власт немала репутација која бара заштита. Според тоа, изјавите против неа не може да се сметаат за клевети. Жалителите конечно потврдиле дека сè што направиле било за да го изразат нивното мислење дека консултациите за ХРП не биле задоволителни.

30. Со пресуда од 7 октомври 2005 година, Уставниот суд ја потврдил пресудата на Граѓански суд.

31. По разгледување на пресудите донесени од страна на Судот за прекршоци и од Апелациониот суд, Уставниот суд утврди дека законите се применувале ефикасно и правилно.

32. Иако жалителите претходно не покренале жалба дека локалниот совет не може да се клевети, Уставниот суд се осврнал на ова прашање. Тој истакна дека локалниот совет може да клевети и да биде клеветен. Покрај тоа, Уставниот суд сметал дека иако границите на прифатливи критики беа пошироки во однос на владите, припишувањето на лажни факти не било заштитено со член 10 од Конвенцијата.

II. РЕЛЕВАНТНО ДОМАШНО ЗАКОНОДАВСТВО

33. Во Оддел 3 од Актот за печат, доколку е релевантен, се наведува дека е извршен престап со објавување или дистрибуција во Малта на печатени материјали. Според Оддел 11 од истиот акт, секој кој ќе направи клевета на кое било лице на таков начин ќе биде парично казнет според обвинение.

34. Во согласност со Оддел 23 од наведениот акт, таквата постапка:

„... може да биде покрената против секое од следниве лица:

(а) авторот, ако тој го составил делото со цел објавување или ако дал согласност;

(б) уредникот;...“

ЗАКОНОТ

I. НАВОДНА ПОВРЕДА НА ЧЛЕН 10 ОД КОНВЕНЦИЈАТА

35. Жалителите се пожалиле за повреда на нивното право на слобода на изразување, како што е предвидено во член 10 од Конвенцијата кој гласи:

„1. Секој има право на слобода на изразување. Ова право ја вклучува слободата на сопствено мислење и примање и пренесување на информации или идеи, без мешање на јавната власт и без оглед на границите. Овој член не ги спречува државите да бараат лиценци за радиодифузија, телевизија и кина.

2. Остварувањето на овие слободи, бидејќи со себе носи должности и одговорности, може да биде предмет на формалности, услови, ограничувања или казни пропишани со закон и неопходни во едно демократско општество, во интерес на националната безбедност, територијалниот интегритет или јавната безбедност, за спречување на нереди или злосторства, за заштита на здравјето или моралот, заштитата на угледот или правата на другите, за заштита од откривање на доверливи информации или за одржување на авторитетот и непристрасноста на судството.“

36. Владата го оспори тој аргумент.

А. Поднесоци на странките

1. Жалителите

37. Жалителите истакнале дека санкциите кои им се наметнати за да платат отштета и судски трошоци претставуваат мешање во нивното право на слобода на изразување.

38. Според жалителите, ова мешање не спаѓа во ниту едно од ограничувањата предвидени со член 10 став 2 од Конвенцијата, бидејќи „заштитата на правата на другите“ не може да се толкува како вклучување на хипотетички права на владите или нивните органи кои - како апстрактни правни лица - немале углед. Прифаќајќи дека клеветата на класа било признат правен концепт, жалителите тврделе дека клеветата се однесувала на индивидуалните членови од таа класа; според тоа, локалниот совет на Фгура не може да тужи за клеветата.

39. Во секој случај, жалителите произнеле дека статијата објавена во „*In-Nazzjon Taghna*“ била легитимна критика на активноста на локалната власт, што претставува вредносна пресуда која не е подложна на доказ. Признавањето на „итната општествена потреба“ да се заштити владата од критиките ќе им овозможи на властите убедлив инструмент за намалување или елиминирање на слободата на изразување и одрекување на демократијата.

40. Покрај тоа, домашните судски пресуди, иако се однесуваат на судската пракса на Стразбур, не ги зеле предвид основните принципи формулирани од страна на Европскиот суд за човекови права. Потребата за заштита на слободата на изразување стана поважна кога била критикувана власта, без разлика дали локална или национална, а не поединецот. Покрај тоа, парадоксално било тоа што на тројца од жалителите, од седум советници кои го сочинуваат локалниот совет, им било наредено да платат отштетата да го заштитат својот углед.

41. Жалителите истакнале дека тие загубиле околу 8.000 ЕУР вклучувајќи ја отштетата која требале да ја платат. Сепак, според нив, дури и ако тие изнесувале само 1 евро, принципот на слободата на изразување ќе бил прекршен.

2. Владата

42. Владата прифати дека барањето жалителите да платат отштета претставува попречување во нивното право на слобода на изразување. Сепак, бидејќи заштитата на угледот или другите права на секое физичко или морално лице не може да биде исклучена од опсегот на член 10 став 2, заштитата на угледот на Локалниот совет легитимно може да ја формира основата на мешање во ова право. Покрај тоа, оспореното попречување е пропишано со закон и е неопходно во едно демократско општество со цел да одговори на итната општествена

потреба за заштита на угледот на другите, во рамките на значењето на член 10 став 2 од Конвенцијата.

43. Владата се произнесе дека домашните судови имале точен пристап и дејствувале во рамките на маргината на дискреција при донесувањето на нивните одлуки. Всушност, Судот за прекршоци и Апелациониот суд утврдиле дека жалителите грешно ги утврдиле фактите на штета на Советот, што го надмина опсегот на вредносна пресуда или чисто преувеличување или провокација врз основа на вистински факти. Таквите изјави не биле „праведни“ забелешки кои се дозволени според Актот за печат со цел да се овозможи слободна и фер дебата за прашања од јавен интерес, туку припишување на неоправдани лаги. Покрај тоа, жалителите никогаш не предложиле одбрана на вистинските факти кои тие ги навеле, што исто така беше одбрана во постапка за клевета според Актот за печат.

44. Владата ги оспори аргументите на жалителите во врска со толкувањето дадено од страна на домашните судови. Тие, упатувајќи на Конвенцијата и судската пракса на Судот и на важноста на правото на слобода на изразување во едно демократско општество, не согледале ништо што го оправдува припишувањето на апсолутни лаги за другите, дури и ако тие биле направени во контекст на политичка дебата.

45. Владата се произнесе за тоа дека односните постапки биле граѓански а не кривични по својата природа и само износот на отштетата кој требал да се плати на другата страна можел да се смета за казна. Износот на легални такси и трошоци, кои исто така беа умерени, не може да се смета за непропорционално оптоварување на жалителите. Бидејќи оваа отштета изнесувала околу 350 ЕУР за секој жалител, попречувањето било пропорционално. Според тоа, не може да се каже дека пресудата на домашните судови имала „обесхрабрувачки ефект“ врз политичката дебата.

46. Следствено, во околностите на овој случај, одлуките на домашните судови не биле во спротивност со строго толкување на ограничувањата на кои може да биде предмет правото на слобода на изразување, или со маргина на дискреција која ја уживаат националните власти при одредување на постоењето на „итна општествена потреба“.

Б. Оцена на Судот

1. Прифатливост

47. Судот забележа дека оваа жалба не е очигледно неоснована во рамки на значењето на член 35 став 3 од Конвенцијата. Тој понатаму

забележа дека таа не е неприфатлива по ниту една основа. Затоа, таа мора да се прогласи за прифатлива.

2. Суштината на случајот

(а) Дали имало попречување

48. Судот забележува дека заедничка основа меѓу страните е тоа што пресудите во случаите на клевета претставувале попречување на правото на слобода на изразување на жалителот, заштитено со член 10 став 1.

(б) Дали попречувањето било оправдано

49. Не се оспорува дека попречувањето е пропишано со закон, имено со оддел 11 од Актот за печат (види став 33 погоре). Сепак, страните не се согласуваат во однос на тоа дали се следи легитимната цел за заштита на угледот или правата на другите, во рамките на значењето на член 10 став 2.

50. Судот смета дека само во исклучителни околности може да се оправда мерката за припишување извештаи што ги критикува делата или пропустите на избрано тело, како што е советот, со повикување на „заштита на правата или угледот на другите“. Во конкретниот случај, се претпоставува дека може да се смета на оваа цел. Главното прашање е дали попречувањето е „неопходно во едно демократско општество“.

(i) Општи принципи

51. Тестот за неопходност бара од Судот да утврди дали попречувањето соодветствува со „итната општествена потреба“, без разлика дали таа е пропорционална на легитимната цел што се следи и дали причините дадени од страна на националните власти за да ја оправдаат се соодветни и доволни. При оценувањето дали постои таква потреба и какви мерки треба да се донесат за да се одговори на истата, на националните власти им се остава одредена маргина на дискреција. Оваа моќ за дискреција сепак не е неограничена, туку оди заедно со европски надзор од страна на Судот, чија задача е да даде конечна одлука за тоа дали ограничувањето е помирливо со слободата на изразување, како што е заштитено со член 10. Задачата на Судот во вршењето на неговата надзорна функција не е да го заземе местото на националните власти, туку да ги прегледа, според член 10, во поглед на случајот како целина, одлуките што ги презеле во согласност со маргината на дискреција. Притоа, Судот мора да се увери дека националните власти примениле стандарди кои се во согласност со принципите содржани во член 10 и, исто така, дека тие ги базираат нивните одлуки на прифатлива проценка на релевантните факти (види

Гринберг против Русија (Grinberg v. Russia), бр. 23472/03, ставови 26-27, 21 јули 2005 година).

(ii) *Примена на горенаведените принципи во конкретниот случај*

52. Судот мора да земе предвид неколку фактори при утврдување на постоењето на итна општествена потреба и при проверувањето на пропорционалноста на мерката за која се пожалиле. При испитувањето на конкретните околности на случајот, Судот ќе ги земе предвид следните елементи: ставот на жалителите, ставот на тужителот во постапката на клевета, предметот на објавување и квалификацијата на оспорената изјава од страна на домашните судовите (види *Ерусалим против Австрија (Jerusalem v. Austria)*, бр. 26958/95, став 35, ЕСЧП 2001-II).

53. Што се однесува до ставот на жалителите, Судот забележува дека првите тројца жалители се советници во Локалниот совет на Фгура и автори на предметната статија која беше напишана како одговор на претходната статија објавена од страна на градоначалникот на Фгура (види став 8 погоре). Во оваа смисла, Судот потсетува дека слободата на изразување е важна за секого и таа е особено важна за избраните претставници на народот. Тие го претставуваат избирачкото тело, привлекуваат внимание на нивните преокупации и ги бранат нивните интереси. Соодветно на тоа, попречувањето на нивната слобода на изразување е повик за најблиска контрола од страна на Судот (види *Кастелс против Шпанија (Castells v. Spain)*, пресуда од 23 април 1992 година, Серија А бр. 236, стр. 22-23, став 42). Четвртиот жалител е уредник на весникот во кој беше објавена статијата. Според Судот за прекршоци, тој бил свесен за спорот и верувал дека коментарите се оправдани; тој, исто така, му дал право на Локалниот совет на одговор. Судот потсетува дека печатот има суштинска функција во едно демократско општество. Иако не мора да се пречекорат одредени граници, особено во однос на угледот и правата на другите, негова должност е да ги пренесе - на начин кој соодветствува со обврските и одговорностите - информациите и идеите за сите прашања од јавен интерес (види *Де Хас и Гијселс против Белгија (De Haes and Gijssels v. Belgium)*, пресуда од 24 февруари 1997 година, *Извештаи за пресуди и одлуки 1997 I*, став 37; и *Бладет Тромсо и Стенсас против Норвешка [ГСС] (Bladet Tromsø and Stensaas v. Norway)*, бр. 21980/93, став 59, ЕСЧП 1999-III). Ова подразбира постапување со добра волја со цел да се обезбедат точни и веродостојни информации во согласност со етиката на новинарството (види *Радио Франција и други против Франција (France and Others v. France)*, бр. 53984/00, став 37, ЕСЧП 2004-II; *Харланова против Летонија (Harlanova v Latvia)* (декември), бр. 57313/00, 3 април 2003

година; и *Меквикар против Обединетото Кралство (McVicar v. the United Kingdom)*, бр. 46311/99, став 83-86, ЕСЧП 2002-III).

54. Тужител во клеветата беше Локалниот совет на Фгура. Судот потсетува дека границите на прифатливо критикување се пошироки во однос на политичар отколку во однос на приватно лице. За разлика од приватното лице, политичарите неизбежно и свесно ги изложуваат на контрола нивните зборови и дела од страна на новинарите и пошироката јавност и затоа тие треба да покажуваат повисок степен на толеранција (види *Лингенс против Австрија (Lingens v. Austria)*, пресуда од 8 јули 1986 година, Серија А бр. 103, стр. 26, став 42, *Инкал против Турција (Incal v. Turkey)*, пресуда од 9 јуни 1998 година, *Извештаи* 1998-IV, стр. 1567, став 54). Покрај тоа, границите на дозволена критика се уште пошироки во однос на Владата отколку во однос на граѓаните или политичарите. Во еден демократски систем, дејствијата или пропустите на Владата мора да се предмет на непосредна контрола не само на законодавната и судската власт, туку и на јавното мислење (види *Сенер против Турција (Sener v. Turkey)*, бр. 26680/95, став 40, 18 јули 2000 година). Оттука, од локалниот совет, како избрано политичко тело составено од лица избрани од нивните гласачи, се очекува да покаже висок степен на толеранција на критика.

55. Предметот на објавување беше проценката на жалителите на состојбата во однос на ХРП кој беше дел од политичка дебата што беше водена во локалните медиуми. Судот потсетува дека има мал простор според член 10 став 2 од Конвенцијата за ограничувања за политички говор или за дебата за прашања од јавен интерес (види *Сурек против Турција (Süreç v. Turkey)* (бр.1) [ГСС], бр. 26682/95, став 61, ЕСЧП 1999-IV). Затоа, Судот смета дека поради тоа што прашањето за ХРП беше од општ интерес за локалната заедница, жалителите имаа право да го свртат вниманието на јавноста кон него преку медиумите.

56. Со оглед на горенаведените фактори, маргината на дискреција на државата во попречувањето на правото на слобода на изразување на жалителите мора строго да се протолкува во овој случај при утврдувањето на тоа дали причините кои се дадени од страна на националните власти за да се оправда попречувањето се релевантни и доволни.

57. Што се однесува до квалификациите на оспорената изјава од страна на домашните судови, Судот смета дека тие не го прифатиле аргументот на жалителите дека тоа е вредносна пресуда, туку го сметале за опис на фактите, земајќи го предвид тоа што Локалниот совет навистина преземал бројни мерки за да го достави проектот за јавен надзор.

58. Судот не се согласува со заклучокот на домашните судови. Тој постојано потсетува дека, при проценката дали имало „итна

општествена потреба“ што може да го оправда попречувањето на остварувањето на слободата на изразување, треба да се направи внимателна разлика помеѓу фактите и вредносните пресуди. Постоенето на фактите може да се покаже, а вистинитоста на вредносните пресуди не може да се докаже (види *Де Хас и Гијселс (De Haes and Gijssels)*, цитирана погоре, стр. 235, став 42, и *Харланова против Летонија (Harlanova v. Latvia)* (декември), бр. 57313/00, 3 април 2003 година).

59. Судот забележува дека предметната изјава се состоеше од две тврдења: Локалниот совет (i) не ја консултираше јавноста и (ii) го игнорираше јавното мислење во врска со прашањето. Првото тврдење може различно да се толкува. Точно е дека дури и таму каде соопштението се сведува на вредносна пресуда, пропорционалноста на попречувањето може да зависи од тоа дали постои доволна фактичка основа за тоа соопштение, бидејќи дури и вредносна пресуда без фактичка основа за поддршка може да биде прекумерна (види *Де Хас и Гијселс (De Haes and Gijssels)*, цитирана погоре, став 47, и *Ерусалим*, цитирана погоре став 43, ЕСЧП 2001-II). Меѓутоа, во овој случај, фактичката основа може да се најде во околноста дека Локалниот совет го одби предлогот на жалителите за одржување на јавна консултација за ХРП. Судот смета дека одбивањето на предлогот на жалителите обезбеди доволна фактичка основа за тврдењето дека Локалниот совет не се консултирал со јавноста со цел да им се овозможи тоа тврдење да се толкува како вредносна пресуда. Покрај тоа, политичката дебата не бара едногласна согласност за толкувањето на одредени зборови. Затоа, дури и под претпоставка дека тоа не е вредносна пресуда, толкувањето од страна на жалителите не е очигледно неразумно. Судот утврди дека второто тврдење не може да се класифицира како вредносна пресуда чија фактичка основа не се разликува од онаа погоре, без оглед на стилот кој се користи од страна на жалителите кои може да вклучат одреден степен на преувеличување. Освен тоа, во поглед на Судот, ништо не покажува дека вредносните пресуди не се направени со добра волја.

60. Во секој случај, Судот ќе забележи дека разликата помеѓу описот на фактите и вредносните пресуди е помалку значајна во случај како овој, каде што оспорената изјава е дадена во текот на жестока политичка дебата на локално ниво и каде што избраните функционери и новинарите треба да уживаат голема слобода да ги критикуваат активностите на локалната власт, дури и кога на дадените изјави им недостасува јасна основа на факти.

61. Судот понатаму потсетува на обесхрабрувачкиот ефект што го има стравот од санкции при остварување на слободата на изразување (види, *мутатис мутандис, Виле против Лихтеништајн (Wille v. Liechtenstein)* [ГСС], бр. 28396/95, став 50, ЕСЧП 1999-VII; *Никула*

против Финска (Nikula v. Finland), бр. 31611/96, став 54, ЕСЧП 2002-П; и *Елци и други против Турција (Elci and Others v. Turkey)*, бр. 23145/93 и 25091/94, став 714, 13 ноември 2003 година). Овој ефект, кој работи на штета на општеството како целина, е исто така фактор кој влијае на пропорционалноста, а со тоа и на оправдувањето, на санкциите наметнати на жалителите кои, како што истакна погоре Судот, имаа неоспорливо право да го насочат вниманието на јавноста кон односниот предмет (види, *мутатис мутандис, Кумпана и Мазаре против Романија (Cumpănă and Mazăre v. Romania)* [ГСС], бр. 33348/96, став 114, ЕСЧП 2004-ХI). Владата во своите аргументи се потпираше на релативно богатата природа на изречената санкција од страна на домашните судови. Сепак, Судот утврди дека доделувањето на отштетата на обвинетиот претставуваше укор поради тоа што жалителите го оствариле правото на слобода на изразување. И покрај релативно нискиот износ на доделена отштета, може да се смета дека изречената санкција има обесхрабрувачки ефект врз остварување на правото на слобода на изразување на жалителите, бидејќи може да ги обесхрабрат во иднина да дадат изјави со кои се критикуваат политиките на Локалниот совет.

(iii) *Заклучок*

62. Врз основа на горните согледувања и земајќи ја предвид улогата на печатот во пренесувањето на информации и идеи за прашања од јавен интерес, Судот утврди дека употребата на предметната фраза, што упатува на однесувањето на локалната власт, не ги надминува прифатливите граници на критика. Фактот дека постапката по природа била граѓанска, а не кривична и дека конечната сума била релативно скромна, не се одрази негативно на фактот дека стандардите кои се применуваат од страна на судовите не се компатибилни со принципите содржани во член 10, бидејќи тие не наведуваат „соодветни и доволни“ причини кои го оправдуваат попречувањето. Затоа, Судот смета дека домашните судови ја пречекориле тесната маргина на дискреција која им е дозволена за да се ограничи дискусијата за прашања од јавен интерес. Треба да се заклучи дека попречувањето не е пропорционално со целта кон која тежнеат и не е „неопходно во едно демократско општество“ во рамките на значењето на член 10 став 2 од Конвенцијата.

63. Според тоа, имало повреда на член 10 од Конвенцијата;

II. ПРИМЕНА НА ЧЛЕН 41 ОД КОНВЕНЦИЈАТА

64. Член 41 од Конвенцијата предвидува:

„Ако Судот утврди дека имало повреда на Конвенцијата или Протоколите од истата и доколку внатрешното право на засегнатата Високо договорна страна овозможува да се направи само делумна репарација, Судот, ако е потребно, дозволува обесштетување само за повредената страна.“

A. Штета

65. Жалителите тврдеа дека износот на отштета што им бил нареден од страна на Апелацискиот суд да го платат изнесува 600 малтешки лири, што според нивните пресметки изнесува 1.460 евра (ЕУР). Тие не поднесете барање за нематеријална штета.

66. Владата не го оспори ова тврдење.

67. Судот им одреди на жалителите 1.460 ЕУР, еквивалентно на износот што им беше наредено да му го исплатат на жалителот, во поглед на нематеријална штета.

B. Трошоци

68. Жалителите, исто така, побараа 1.086,33 малтешки лири, според приложената пресметка на трошоци, кои според нивната пресметка изнесуваат 5.285 ЕУР за трошоците направени пред Судот за прекршоци и Апелацискиот суд. Тие понатаму побараа 1.574,09 малтешки лири, како поврзана пресметка на трошоци, кои според нивната пресметка изнесуваат 3.830 ЕУР за постапката пред уставните судови. Тие, исто така, побараа трошоци направени во постапката пред овој суд, но истакнаа дека тие не можат да се одредат во таа фаза.

69. Владата се произнесе дека на жалителите не треба да им се даде полниот износ на правни трошоци, бидејќи судските постапки беа непотребно предизвикани од нивните изјави. Во однос на трошоците направени пред Судот, тие не може да коментираат за нив, бидејќи износот не бил одреден.

70. Според судската пракса, жалителите имаат право на надоместок на нивните трошоци само доколку се покаже дека тие биле навистина неопходно направени, а биле разумни по обем. Во конкретниот случај, имајќи ги предвид расположливите информации и горенаведените критериуми, Судот смета дека е разумно да се додели сума од 2.500 малтешки лири, која според пресметката на Судот изнесува 6.000 ЕУР за трошоци и надоместоци во домашната постапка, но го отфрла барањето за трошоци за постапката од Конвенцијата поради недостаток на докази.

В. Затезна камата

71. Судот смета дека е соодветно затезната камата да се заснова на најниската каматна стапка за позајмени средства на Европската централна банка, на која треба да се додадат три процентни поени.

ПОРАДИ ОВИЕ ПРИЧИНИ, СУДОТ ЕДНОГЛАСНО

1. *Ја прогласува* тужбата за прифатлива;
2. *Смета* дека имало повреда на член 10 од Конвенцијата;
3. *Смета*
 - (а) дека државата против која е поднесена жалбата, во рок од три месеци од датумот на кој пресудата ќе стане конечна во согласност со член 44 став 2 од Конвенцијата, треба да им ги плати на жалителите следните износи, конвертирани во малтешки лири според стапка на денот на исплатата:
 - (i) 1.460 ЕУР (илјада четиристотини и шеесет евра) во однос на материјална штета;
 - (ii) 6.000 ЕУР (шест илјади евра) во однос на трошоците;
 - (iii) секаква давачка која би можела да се наплати за горенаведените суми;
 - (б) дека по истекот на горенаведените три месеци до исплатата се пресметува камата на горенаведените износи по стапка еднаква на најниската каматна стапка за позајмени средства на Европската централна банка за определениот период плус три процентни поени;
4. *Го отфрла* остатокот од барањето на жалителите за правичен надомест.

Изработена на англиски јазик и доставена во писмена форма на 24 април 2007 година, во согласност со член 77 ставови 2 и 3 од Деловникот на Судот.

Т.ЛЕРЛИ
Секретар

Николас БРАЦА
Претседател